

פרוטוקול מס' 199

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום ב', כב' באדר ב' תשל"ג - 26.3.1973, בשעה 10.00.

ב כ ח ו :

- חברי הועדה:
- א. ריפלט - היו"ר
 - א. כץ - מ"פ היו"ר (בסעיף א')
 - פ. בן-פורת
 - ז. הרמן
 - פ. ידיד
 - ש. לוי
 - א. רזיאל-נאור

- מוזמנים:
- ד. לוי - ח"כ - לסעיף א'
 - י. שרלין - משרד החינוך והתרבות
 - ש. פלכיאל - סמנכ"ל משרד הסעד

- י. תפיר - ח"כ - לסעיף ב'
- ו. איתן - יו"ר הועד הפנהל של רשות השידור
- ש. אלפוג - מנכ"ל רשות השידור
- י. תדמור - פנהל הסלוויזיה

מ"פ מזכירת הועדה:

ש. כרם

רשמה:

פ. כהן

- סדר-היום:
- א. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בענין אי-פתיחת כיתות קלט בירושלים (הצעה לסדר היום של חה"כ דניאל לוי);
 - ב. המשך הדיון על הסלוויזיה (בעקבות הצעה לסדר היום של חה"כ י. תפיר בנושא: אופן עריכתם של שידורי "מבט" בסלוויזיה).

- 1905 -

(נתקבל ביום 2.4.73)

מסקנות ועדת החינוך והתרבות בענין אי-פתיחת כיתות קלט בירושלים, (הצעה לסדר היום של חה"כ ד. לוי).

ס"מ היו"ר א. כץ:

אני פותח את הישיבה.

סעיף ג' - כוח אדם להפעלת הפרוייקט

1. ועדת החינוך והתרבות שמעה בהרחבה על תפקידם של קציני הביקור הסדיר כמטפלים באיתור ובהדרכת ילדים ונוער נושרים ומקיימים את כיתות הקלט. ועדת החינוך סבורה שעל הקב"טים להיות אנשים מקצועיים בעלי הסמכה בתחום ההוראה והטיפול בנוער.

היו"ר א. כץ:

אני מציע להגיד "בהדרכת ילדים נושרים וכיוצאם בהקמת כיתות קלט" ובסוף הסעיף: "ועדת החינוך סבורה... אנשים בעלי הכשרה מתאימה בתחום ההוראה והטיפול בנוער".

סעיף 1 ינוסח כלהלן: ועדת החינוך והתרבות שמעה בהרחבה על תפקידם של קציני הביקור הסדיר כמטפלים באיתור ובהדרכת ילדים נושרים וכיוצאם בהקמת כיתות קלט. ועדת החינוך סבורה שעל הקב"טים להיות אנשים בעלי הכשרה מתאימה בתחום ההוראה והטיפול בנוער.

2. קציני הביקור הסדיר יהיו עובדים של משרד החינוך והתרבות, ויהיו כפופים לאותה מחלקה העוסקת במניעת נשירה בכל הגילים ובמסגרות השונות.

ד. לוי:

יש כאן שינוי דרסטי. אינני מתנגד לו, אבל לפי האינפורמציה ששמענו בדיונים כאן, קציני הביקור הסדיר עם עובדי הרשויות המקומיות, ואילו כוונת הסעיף הזה היא שהם יהיו מעתה עובדי משרד החינוך.

י. שרלין:

אינני רואה את זה לאפשרי. משרד החינוך אינו יכול לעסוד בזה מבחינת הנטל. אנחנו חושבים שהם צריכים להיות עובדי רשות החינוך המקומית, קודם כל מבחינת העקרון של ביזור ונתינת מרכז כובד לרשות החינוך המקומית. היא שותפת בכל מערכת החינוך, לפי החוק. אין סיבה שקציני הביקור הסדיר לא יהיו חלק מהרשות המקומית, אם כי אני יודע שהיו חברי ועדה שהציעו זאת.

היו"ר א. כץ:

מה יותר יעיל? מה המצב הקיים?

י. שרלין:

המצב הקיים הוא שהם עובדים של הרשות המקומית. זה גם יותר יעיל.

היו"ר א. כץ:

אני מציע למחוק את סעיף 2.

הוחלט: למחוק את סעיף 2.

3. הועדה סבורה כי גם הצוות הנותן עזרה לנושרים בתחום השירותים הסוציאליים חייב להיכלל באותה מסגרת בה עובדים הקב"טים, ולהיות כפוף למשרד החינוך והתרבות.

היו"ר א. כץ:

גם בסעיף זה יש אותה בעיה.

ש. מלביאל:

גם גישתו של משרד הסעד היא לא לשלול סמכות מהרשות המקומית, אלא להיפך, שהם יהיו

יותר מעורבים.

26.3.1973

היו"ר א. כץ:

אני מציע למחוק גם את סעיף 3. בפנייה שיניו
חברי ועדה או היושב-ראש שיבקשו לדון בזה,

בעלה את זה.

הוחלט: למחוק את סעיף 3.

4. הועדה סבורה כי צוות המחנכים, קציני הביקור הסדיר והעובדים הסוציאליים העוסקים בכיתות הקלט חפזים לעבור השתלמות והדרכה מיוחדים בנושא הטיפול בנוער נושר, על-מנת למלא את תפקידם בהחלחה.

סעיף 4 - אושר.

5. ועדת החינוך והתרבות מגישה מסקנות אלו למליאת הכנסת תוך תקווה כי ביצוען ישולב בשרשרת הפעילויות הנערכות עתה לשם סניעת נשירה מבית-הספר, ויתרום להצלחת המאמצים הרבים הנעשים להשבת נוער תועה למסגרת חינוכית פעילה.

ש. מלכיאלי: מה זה נוער תועה?

במקום "למסגרת חינוכית פעילה" אני מציע לכתוב "למסגרות חינוכיות מתאימות".

היו"ר א. כץ: אני מציע להגיד בסיפא, ויתרום להצלחת המאמצים הרבים הנעשים להחזרת תלמידים נושרים למסגרות חינוכיות מתאימות.

סעיף 5, עם התיקונים הנ"ל, אושר.

המשך הדיון על הטלוויזיה (בעקבות הצעה לסדר היום של חבר הכנסת י. תמיר בנושא: אופן עריכתם של שידורי "מבט" בטלוויזיה).

היו"ר א. רימלט:

נשמע היום את דברי יושב-ראש הועד המנהל של רשות השידור, ד"ר איתן.

ד. איתן:

אני רוצה לומר קודם כל כמה נהניתי מסידרת הישיבות האלה. נהניתי קודם כל מהדיוק שבו התחילו הישיבות ומהכשרון של היושב-ראש לפתוח את הישיבות בכל מספר של חברים. אני חושב שזה יכול לשמש מופת לכולם, כולל לועד המנהל ולמליאת רשות השידור.

התרשמתי גם מהרוח הטובה ששררה כאן ומהגישה הרצינית והדיון המעניין שהיה בכל הישיבות. אני חושב שזה היה שעור נאה מאד גם בתהליכי הדמוקרטיה, ובשבילי גם בכל מיני עניינים של רשות השידור, הן מבחינת הרשות עצמה, הן מבחינת אלה הרואים אותה או מבקרים אותה מכחוץ.

בראשית הדיונים האלה אמרתי הרבה מאד דברים, ואין בדעתי לחזור עליהם. יחד עם זאת, כשאתם באים לסכם את הדיון, הייתי מעריך אילו קראתם מחדש את הדברים שאמרתי אז, מכיון שביסודם הבעתי בהם את דעתי היסודית ואת גישתי לעניינים. לא שיניתי אותן.

בדיונים אלה דובר על הרבה מאד נושאים, ואני רוצה היום להתרכז בארבעה פרקים עיקריים: פרק ראשון - הצד הפוליטי, הצד הסדיני; פרק שני - הצד התרבותי, חינוכי, בידורי של הטלוויזיה; פרק שלישי - העובדים, בעיות הניהול וכיו"ב; ופרק רביעי - מוסדות הרשות, הועד המנהל, המליאה ודברים שונים הקשורים באלה.

מקור הדיונים בוועדת החינוך היה בתקריט
 בכנסת לפני חודשים רבים, הצעה לסדר היום של חבר הכנסת תמיר.
 זאת אומרת העניין כולו התחיל בעניין פוליטי מובהק, דבר הקשור בחדשות,
 הצגת החדשות, ענייני היום וכיו"ב. טבעי לגמרי שפוליטיקאים ואנשי
 מדינה יעקבו מקרוב אחרי המתרחש בטלוויזיה, ושהם יהיו רגישים יותר
 מאשר כל חלק אחר של הציבור לדברים האלה. קודם כל יש בזה ערובה רצינית
 מאד בכלל למשטר של חופש ושל חירות, כנהוג וכרצוי במדינה דמוקרטית.
 וטבעי הוא שכל אחד ואחד יעמוד דוקא על האספקט הזה. זה אספקט שגם
 אנחנו מודעים לו מאד, יום יום ושעה שעה.

ושנית, מכיון שהדבר הזה נוגע לכל אחד
 ואחד מחברי החוגים האלה במישרין, שהרי כל אחד יש לו מעמד, כל אחד
 מייצג דעה או עמדה מסויימת - טבעי הוא שהוא יילחם בעד הדברים הנראים
 בעיניו כעיקריים, חשובים, לפעמים מכריעים.

יש תופעה מעניינת, כמעט אוניברסלית, הקיימת
 גם במדינת ישראל, שלמעשה כל המדינאים, כל אלה העוסקים בפוליטיקה יום
 יום, באים אל הטלוויזיה בדגרי ביקורת, לפעמים קשים. כפי שאמרת זו
 תופעה אוניברסלית, היא קיימת באנגליה, בגרמניה, לא פחות מאשר אצלנו.
 למעשה בכל משטר שאפשר להגדילו כמשטר דמוקרטי במובן המערבי של המונח,
 קיימת התופעה הזאת. היא כנראה תופעה בלתי נמנעת, שכן לא הייתה קיימת
 כמעט בכל העולם אילו אפשר היה למנוע אותה.

אני מכיר מדינה אחת בלבד שרבים חושבים
 אותה לדמוקרטיה מערבית, שבה תופעה זו אינה קיימת, וזאת צרפת. אבל
 האמת היא שצרפת אינה מדינה דמוקרטית במובן שלנו או במובן של גרמניה
 של היום, איטליה או אנגליה או שבדיה של היום, ועוד מדינות כאלה.
 בצרפת רשות השידור נתונה כולה למעשה בידי המשטר. והתוצאה היא שאין
 ביקורת כלפיה מצד תומכי המשטר; המבקרים הם אך ורק אנשי אופוזיציה.
 אבל אינני יוצא מן הכלל אחר.

ש. לוי:
 האם האופוזיציה בצרפת אינה מוצאת אפשרות
 להתבטא מעל מסך הטלוויזיה?

ו. איתן:
 מוגבלת מאד. המשטר, ורשות השידור העובדת
 למען המשטר, עושים את הכל כדי להכביד
 ולהקשות ולצמצם את המקום ואת הזמן העומדים לרשות האופוזיציה.
 (הי"ר א.רימלט: גם בזמן הבחירות?) - גם בזמן הבחירות. היינו עדים
 לזה רק בשבועות האחרונים, איך כל האופוזיציה התקוממה על הזמן המועט
 שניתן לה בשידורי הטלוויזיה בצרפת. כמובן שממציאים שם כל מיני
 הגדרות ותירוצים והצדקות, כדי להצדיק את הדבר הזה. אבל זה המצב וזאת
 האמת.

טבעי הוא שאנשים יהיו ערים ורגישים לדבר
 הזה. אבל האמת היא שלמרות כל מה שנכתב בנושא זה - ונכתב בנושא זה
 הרבה מאד, בהרבה מאד ארצות ובהרבה מאד לשונות - יחסית ידוע רק מעט
 על ההשפעה של הטלוויזיה על החיים הפוליטיים במשטר חופשי. ויש הרבה
 מאד תופעות מעניינות, שאינני רוצה לדון בהן עכשיו בצורה מפורטת, אבל
 אפשר ברפרוף להזכיר אותן: למשל, ההשפעה השלילית על תדמית של איש
 מדינה או על תדמית של מועמד - ייתכן שהיא יותר חזקה מאשר ההשפעה
 החיובית לגבי אדם אחר. אני יכול לחשוב על כמה דוגמאות.

יש דוגמה אחת ידועה מאד בעולם, זו הדוגמה
 של הבחירות לנשיאות ארצות-הברית ב-1960, הדו-שיח בין קנדי לבין נייכסון.
 כל אחד יודע שקנסי ניצח בו לא מכיון שהוא כל כך הצטיין, אלא מכיון
 שניכסון נכשל. נייכסון עשה רושם רע. אני אישית הייתי עד לתופעה בדיוק
 דומה בבחירות לנשיאות בצרפת ב-1969, כאשר פומפידו ניצח בקלות את פוהר,
 ולא מפני שפומפידו הצטיין באופן מיוחד, אלא מפני שפוהר, שלא היה רגיל
 למדיה הזו, נכשל בשלון חרוץ. אפשר אפילו להעלות על הדעת אפשרות שאילו
 פוהר, שלפני כן מעולם לא הופיע בטלוויזיה ובכלל לא ידע טלוויזיה מהי,
 אילו היה לו אותו הנסיון שהיה אז לפומפידו, שהיה במשך שנים רבות לפני כן
 ראש הממשלה והיה רגיל להופעות אלה - אפשר בהחלט להעלות את הדעת את
 האפשרות שפוהר היה נבחר במקום פומפידו. כי בהתחלה, לפני ההופעה,
 בטלוויזיה, פוהר "הוביל" במירוץ עם פומפידו, ואובייקטיבית היו כן כל
 הסיכויים להצליח. כך שמוכרחים לראות את זה גם מהבחינה הזאת.

האם המסקנה היא שעל המדינאים לוותר על הופעות בטלוויזיה?

ר. א. רימלט:

ו. איתן:

לא, אבל לא שכל אחד יאמין מראש שהטלוויזיה יכולה רק לעזור לו אם יופיע בה. היא יכולה גם הרבה מאד לקלקל לו. אלה דברים ידועים.

במאמר מוסגר אוסיף: מישהו אתמול אמר לי - וזה מבחינה קצת אחרת, אבל גם כן מבחינת ההשפעה של הטלוויזיה - שאילו היו מופיעים בחודשים האחרונים בתכנית "חיים שכאלה" יעקב צור והשופט מאני, במקום הפרופ' קצ'לסקי וחבר הכנסת נבון, מי יודע מה היו בסופו של דבר תוצאות הבחירות לנשיאות ישראל. כמובן שאין איש יכול לדעת. אבל עובדה היא ששני המועמדים שעמדו לבחירה הופיעו בתכנית זו.

ואם מדברים על השפעת הטלוויזיה, אני רוצה לומר עוד דבר. מישהו אחר אמר לי דבר שאותי על כל פנים עניין. אני הייתי אז בפריז. ערב מלחמת ששת הימים הופיע אשכול המנוח בשיחה המפורסמת ברדיו, והדבר נשמע כגמגום והיסוס וכו'. זה לא היה מפני שהוא היה חלש או היסס, אלא מפני שהוא קרא מנייר שבו היו תיקונים בכתב יד שהוא לא הצליח לפענחם מיד. אילו ההופעה הזאת הייתה לא ברדיו אלא בטלוויזיה, ואילו כל אחד היה רואה מה מקור הגמגום, אילו היו רואים אותו נאבק עם הנייר - זה לא היה בשום פנים ואופן עושה את הרושם שהדבר הזה עשה ברדיו, כאשר רק שמעו את דבריו והתרשמו מהשמיעה.

אפשר להרבות בדוגמאות נוספות. כפי שאמרתי, על כל הנושא הזה נכתב הרבה מאד בהרבה ארצות. מה בדיוק מידת ההשפעה והעצמה של הטלוויזיה - אין איש יודע. והדבר כנראה יותר פרובלימטי מסחושבים בדרך כלל.

אני התרשמתי מדבר אחד בדיוני הועדה, והוא שאיש לא הציע שנחזור למשטר שהיה קיים, שבו היו השידורים חלק ממשרד ראש הממשלה. אני חושב שכל אחד ואחד כאן הסכים ~~עם כל הפגמים~~ לפעמים כשלונות, תופעות שליליות ובלתי משמחות אחרות, בכל זאת המצב כפי שהוא, כאשר יש רשות שידור עצמאית, טוב מהמצב שהיה בעבר, מכל הבחינות: מבחינת הרוב, מבחינת המיעוט, מבחינת הממשלה, מבחינת האופוזיציה. המצב הנוכחי עדיף.

ברור שכשלונות או אי-הצלחות עוד יהיו. אי אפשר למנוע זאת במפעל שבכל זאת מורכב מבני אדם. ואינני רוצה בשום אופן להצדיק או לתרץ אותם מראש. אבל אני חושב שכבר בתקופה האחרונה היו פחות ופחות כשלונות, ואני בטוח שגם בעתיד יפחת מספרם.

אלה הדברים שרצייתי לומר על הצד המדיני.

מספר משפטים על הצד התרבותי, חינוכי, בידורי. אם הביקורת של המדינאים מרוכזת בעיקר על הצד המדיני, הרי הביקורת של המבקרים המקצועיים בעתונות, אפשר לומר גם של הציבור, מרוכזת בעיקר בצד התרבותי, חינוכי, בידורי. וכאן אנחנו עדים לצאתה תופעה כללית, שאין מדינה בעולם שבה יהיו האזרחים והציבור פרוצים מהטלוויזיה המוגשת לו, וכל אחד מאמין שבמקום אחר הטלוויזיה טובה יותר. זה כלל, ואני יכול להביא ראיות והוכחות ולהסתמך על ביקורים בארצות אחרות ושיחות עם שרים כדי להוכיח את זה. לורד ריף, שבפסח שנים רבות היה מנכ"ל ה-בי.בי.סי., ולפעשה בנה את ה-בי.בי.סי., קבע פעם שהמוסד המשדר איננו יכול בשום פנים ואופן להיות פופולרי, כי תמיד יהיה מי שיבקר אותו, מי שיתנגד לו ולא יהיה פרוצה פפנו. כאמור, כך זה אצלנו, כך זה בעולם כולו.

יחד עם זאת, אם נזדמן לכם - אני מתאר לי שכן, לי על כל פנים מזדמן כל הזמן - להיפגש עם אנשים מבחוץ, אורחים, תיירים, שגרירים, שרים - כמעט כל אחד ואחד הרואה את הטלוויזיה הישראלית יאמר שלפעמים היא עולה על הטלוויזיה של ארצו. שפעתי זאת רק השבוע מהשגריר השבדי למשל, למרות העובדה שיש בישראל הרבה מאד אנשים המהללים את הטלוויזיה השבדית. השגריר השבדי אמר שאין כלל להשוות אותה עם שלנו. ואם אינם אומרים שהטלוויזיה שלנו

עולה על זו שבארצות אחרות, הדעה הכללית היא שהיא יכולה בהחלט להשתוות אליה. כל הדברים האלה הם כפונקציה חסימים.

בישיבה הקודמת כאן שיבחה חברת הכנסת רזיאל-נאור את התכנית "שיח עם צעירים". בפידה שיכולתי לקלוט הדים על תכנית זו, שמעתי בדרך כלל דעות דופות. לעומת זאת בישיבת המליאה של רשות השידור אתמול שמענו דברי ביקורת עליה. היו שם לפחות שני חברים שהיו די מזועזעים מהתכנית. בעיני זה טבעי, משום שהכל יחסי, ואי אפשר בשום אופן להגיע לפצב שבו הטלוויזיה תתן סיפוק בלא בכל תכניותיה לכל האזרחים. אני חושב שכל אחד מבין דבר זה.

כאן יש בכל זאת הקבלה מסויימת עם חדשות ועניני היום. כמו שבחדשות ועניני היום אחת מבעיות היסוד היא לשמור ולנסות לשמור ככל האפשר על איזון בין השקפות ודעות שונות וכו', כך גם בכל השטח התרבותי, חינוכי, בידורי אנחנו מוכרחים לנסות - ואנחנו אכן מנסים - לשמור על איזון בין הטעמים השונים, בין הקבוצות השונות, בין אנשים בני מוצא שונה וכו'. ואני משוכנע שהמגבון של בית הטלוויזיה עושה זאת.

אני פוכן גם לומר בשם מליאת רשות השידור, במיוחד בשם הועד המנהל, שאנחנו כל הזמן, מדי שבוע, עוקבים אחרי הדברים האלה, במגמה לתת אם לא את פלוא הסיפוק לכל האזרחים במשך כל שעות השידור, על כל פנים את הסיפוק המירבי למספר הגדול ביותר של צופים בחלק הגדול ביותר של שעות השידור ערב ערב.

יחד עם זאת יש מקום לסיפור רב, כפי שיש בכל טלוויזיה בעולם. ואני חושב שאנשי הטלוויזיה שלנו יהיו בין הראשונים שיאמרו זאת. שמענו כאן הצעות מעניינות וחשובות. חלק מהן שמענו עוד לפני כן בוועד המנהל ובמליאת הרשות. למשל, שכדאי לנסות לתת תפונה יותר חיובית של המתרש. זאת אופרת לא להציג כל הזמן דברים פרובלימטיים או דברים שליליים, אלא פאחר ובמדינתנו יש בכל האת הרבה מאד דברים יפים, קצת לאזן את התפונה הניתנת על המתרש במדינת ישראל. יש דרישה כללית, ואני חושב שכל הנוגעים בדבר שמו לב לה, להציג ביותר יותר פאוזנות, גם יותר מלאה, את חיי הערבים בארץ (בשידורינו בשפה העברית), שזה שטח שעד עכשיו היה מוזנח במקצת.

לי אישית - ופה אני מדבר אך ורק בשמי - יש קונצפציה מסויימת, שהטלוויזיה חייבת לנסות לשרת שירות יותר ישיר את החברה הישראלית בכלל. יש היום הרבה צושאים שאין אנחנו נוגעים בהם כמעט, מחשש שאם נגיע בנושא מסויים - פיד תתעורר דרישה מצד אינטרסנטים אחרים שניגע גם בנושאים המעניינים אותם. לדוגמה: תאונות עבודה. אני חושב שלטלוויזיה יש פה תפקיד רציני מאד, תפקיד לימודי, תפקיד פניעה. מדי שנה יש רבבות תאונות במקומות עבודה. חלק ניכר מאד מהתאונות האלה נובע מחוסר זהירות, פאיידיעה, כי אנשים אינם ערים לדברים פשוטים מאד. ואילו יכולנו באמצעות הטלוויזיה מדי פעם להסב תשומת לבם לדברים האלה, לי אישית אין ספק שהיינו יכולים לתרום את תרומתנו להורדת מספר התאונות האלה. אפשר להביא הרבה דוגמאות נוספות.

מה פפריע להציג את הדבר הזה? פ. ידיד:

יש הרבה מאד דברים טובים וחשובים במדינת ישראל, פניעת תאונות בדרכים, פניעת תאונות עבודה, פעולות פנע נגד סרטן וכו'. יש הרבה מאד דברים שאפשר ללמד את הציבור באמצעות הטלוויזיה. אך יש חשש שהטלוויזיה תוצף בתכניות דידקטיות מהסוג הזה. כי אם פסכייים לדבר אחד, יהיה קשה לא להסכים לדבר שני. אני מקוה שלאט לאט נוכל לפתח באמת מדיניות בעניינים אלה. אבל כפי שאמרתי, אני מציג פה עמדה מאד אישית שלי, קונצפציה אישית שלי. כללתי את זה בטעיף שלי על שכלולים ושיפורים כפי שאני רואה אותם בעתיד.

ו. איתן:

יחד עם זאת אני חושב שהתקדמנו יפה בהרבה מאד שטחים. אני חושב שהתכניות שלנו היום יותר מענינות, יותר חינוכיות ויותר מועילות משהיו. אנחנו מתקדמים כל הזמן.

בשנה זו אנחנו עומדים להנהיג דבר שהוא מסובך לפני מבחינת המבנה שלו, וזאת תכנית לעולים, כלומר תכנית שתטפל לא רק בבעיות הנקלטים, אלא גם בבעיות הקולטים. אני רואה בזה התקדמות רבה.

הרצון להתקדם הוא רב מאד, לפעמים הוא הרבה יותר גדול מהאמצעים העומדים לרשותנו כדי להגשים אותו.

אעבור לפרק השלישי, זה הדין בעובדים, בעיות ניהול וכיו"ב. כאן הייתי רוצה לקבוע דבר שהוא ברור לי על כל פנים, והוא שלטלוויזיה שלנו אין כמעט בעיות שאינן בעיות של הטלוויזיה בעולם כולו, זאת אומרת הן אינן פיוחדות לטלוויזיה הישראלית; או שהן בעיות של מדינת ישראל כולה, זאת אומרת של החברה הישראלית כולה. ואם תנתחו את כל מה שלמדנו בדיונים כאן, אולי באופן מיוחד את הדברים ששמענו פה עובדי הטלוויזיה, נציגי ועד העובדים, מנהל הטלוויזיה וכו', אני חושב שתמצאו שכל אחת ואחת מהבעיות האלה שייכת לאחת פשתי הקטיגוריות הללו, זאת אומרת או בעיה כללית של הטלוויזיות בעולם כולו, או בעיה שהיא בעיה של החברה הישראלית בכללותה.

אני רוצה, אפילו בנוכחותו, לשבח את מנהל הטלוויזיה, שעומד בתפקיד הזה כבר שנה וחצי. זה תפקיד שאין לקנא בו. הוא קשה מאד, כמעט פכל הבחינות. אני מתאר לי שזה תפקיד שגם נותן סיפוק רב. אבל אין לי בכלל אשליה לגבי הבעיות הנוראות שהוא חייב לעמוד בפניהן ובהן מדי יום. והוא עומד בהן באמת בכבוד רב.

אני מחשיב באופן מיוחד את היציבות של המוסד הזה של מנהל הטלוויזיה. יציבות היא תופעה חיובית. אינני קונסרבטיבי בפיוחד בטבעי, אבל עד לפני שנה וחצי התחלפו מנהלי הטלוויזיה כל כמה חודשים. העובדה שבראש הטלוויזיה עומד זה שנה וחצי אדם אחד - ואני מקוה שיעמוד בראשה עוד הרבה זמן - כשלעצמה היא חשובה מאד. גם בדיונים שלנו תמיד שפתי את הדגש על המופנט הזה. אי אפשר להביא לידי תיקונים, שכלולים ושיפורים במוסד אם כל הזמן מתחלפים אלה הנושאים בתפקידים האחראיים.

פה אני רוצה לומר משהו אולי כללי מדי על אותן בעיות ניהול ששמענו עליהן כל כך הרבה בכל הדיונים האלה. אני יושב בתפקידי הנוכחי שנה, ואולי כבר קצת התרגלתי לזה, אבל אני זוכר שכשנכנסתי לתפקיד הופתעתי וקצת נדהמתי מהדגש שכל אחד ואחד שם על המושג הזה של ניהול. עבדתי בחיי בהרבה מאד מקומות. הייתי פעם מורה באוניברסיטה, עובד הסוכנות היהודית, מנכ"ל משרד החוץ, שגריר בצרפת, ובשום מקום בכל שנות חיי לא שמעתי כל כך הרבה דיבורים על ניהול. אני מצטער על זה. אני מבין שאנחנו חיים היום במציאות מסוייפת של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית בכלל, ואחרי 25 שנה שוב אין המצב כפי שהיה אז. בכל זאת, במשך קרוב ל-12 שנה הייתי מנכ"ל משרד החוץ, בכל זאת ניהלתי משרד ממשלתי גדול, ואינני זוכר שבכלל היו אצלנו בעיות כאלה או שבכלל דיברנו על בעיות כאלה. בזמני לא היה אפילו ועד עובדים. ולא מפני שלא היו לנו שרים סוציאליסטים - הרי השרים שלנו בשנים הללו היו משה שרת וגולדה מאיר. (היו"ר א. רימלט: בועדי עובדים מעונינים לא רק סוציאליסטים). לא. אבל בזה אני רוצה לומר שודאי לא היתה התנגדות עקרונית לועדי עובדים, אלא פשוט לא הורגש הצורך בועדים אלה. היום אני חושב שיש. היום אין מוסד במדינת ישראל בלי ועד עובדים או ועדים אחדים. קיום הועדים האלה כמובן יוצר פרובלימטיקה משלו. לועדים אלה יש גם דינמיקה משלהם, ואני מבין שהם אינם מקילים על החיים.

אבל אני חושב שהדיבור על בעיות של ניהול ועל ניהול ברשות השידור בא מלפטה לא פחות מאשר מלמעלה. יש על זה דגש רב מלמעלה, אבל כפי ששמענו כאן מנציגי העובדים, גם הם דיברו כל הזמן על שיטות ניהול. האמת היא שבכל מוסד גדול הפכוד את עצמו, שבו עובדים אנשים טובים - וברשות השידור באמת עובדים אנשים טובים - האחראיות היא משותפת והיא מתחלקת על כל העובדים.

כל אחד במקומו הוא גם עובד וגם מנהל, אפילו אם הוא מנהל את עצמו. וכל אחד חייב להרגיש את עצמו שותף לבעיות האלה. הוא איננו יכול להאשים את המנהל, ההנהלה או מועצת המנהלים בכל דבר, אם הוא אינו רואה את עצמו שותף לדברים. אני חושב שזאת אולי אחת מהבעיות, שעדיין לא מצאו את פתרונן. כל אחד נוטה לעמוד על שלו ולראות בענין שלו את הענין הקובע לדיון, מבלי שתהיה לו ראייה מספיק רחבה.

כפי שאמרתי אין זו בעיה של רשות השידור בלבד, ודאי לא של הטלוויזיה בלבד. זו היום תופעה כללית למדי בכל הפדינה. אבל ברור שמשקלה מורגש יותר במקום כמו הטלוויזיה. כבר הוסבר כאן עד כמה הטלוויזיה פורכבת. כשרואים לפשל במסך הקטן את האיש הקורא את החדשות, פאחוריו עומדים עשרות אנשים שלכל אחד ואחד מהם יש תפקיד: כתב, צלם, תאורן, נתב תפונה ועוד, רגימנטים שלמים של אנשים. דאם כל אחד מהם לא יפלא את תפקידו, אם לא ילחץ על הכפתור הנכון ברגע הנכון, כל הדבר כולו נעשה בלתי אפשרי.

במשרד החוץ, או בכל מוסד גדול אחר, יש מחלקות שונות, תפקידים שונים. יש מחלקת אסיה, מחלקת אמריקה הלטינית וכו'. ברור שמחלקות אלה מהוות חלק ממוסד גדול. יחד עם זאת מחלקת אסיה יכולה בפידה רבה פאד לעסוק בעניניה ולטפל ביחסים בין ישראל לבין אסיה, מבלי שהיא תהיה תלויה במספר רב מאד של גורמים אחרים. לא כן בטלוויזיה. כל אחד תלוי בזולת. וזה מה שעושה הרבה יותר קשה את אותה תופעה כללית, שכל אחד נוטה לעמוד על שלו בלי להתחשב תמיד בזולת או בצרכי הזולת.

אבל כפי שאמרתי, במידה שניתן לי להכיר את עובדי הטלוויזיה, אני משוכנע שהרוב המכריע מהם אנשים טובים, עובדים טובים, רוצים לעשות עבודה טובה. הם אנשים קצת צעירים, עם כל הכרוך בכך. ואדם צעיר נוטה לחשוב שהוא יודע כל דבר טוב יותר מאחרים. אבל טוב, אין זו תופעה מיוחדת לטלוויזיה, אם כי שם היא מורגשת יותר.

מר תדמור דיבר כאן על "טרפיה". בכלל דובר כאן הרבה מאד על כך. זה מונח שאישיית איננו אוהב אותו כל כך. אבל אני מאד בעד פגע חופשי ושיחה חופשית וחברית עם אנשים, לא תמיד במשרד ולא תמיד אד הוק. אני בעד יצירת אוירת כזאת שבה כל אחד יכול להרגיש את עצמו נוח, ובמיוחד לקבל את הרושם שמתחשבים בו. אני אישיית מאמין שיש מקום ברשות השידור ליותר שיתוף, יותר קשר, יותר הפצת ידיעות בין העובדים כולם, כדי לתת לאנשים את ההרגשה שבאמת כל אחד ואחד שותף במפעל אחד גדול. אני חושב שבשטח זה יש עוד מה לעשות.

יחד עם זאת איננו מאמין שמה שקוראים יחסי אנוש, שזאת תורה שאפשר ללמוד. או שזה קיים אצל אדם או שאיננו קיים. או שאדם יודע להתחשב בחבר, להסתדר עם הזולת, או שאיננו יודע. חשוב במיוחד להבין כי יחסי אנוש זה דבר הפועל בכל הכיוונים. לא ייתכן שיהיו יחסי אנוש רק לפעלה כלפי מטה. מוכרחים להיות יחסי אנוש גם בכיוון השני, מלמטה למעלה. זה מחייב את כולם. וחייבים להיות יחסי אנוש גם בכיוון לטרלי, זאת אופרת בין אדם לחברו. ופי שמתלונן על כך שאין מספיק יחסי אנוש מצד ההנהלה או המנהלים, מבלי שהדבר יחייב אותו, אשם במידה לא קטנה באותו מצב שעליו הוא מתלונן.

אני מגיע לפרק האחרון שלי, וזה מוסדות הרשות והפבנה. דובר כאן לא מעט על חוק רשות השידור, על השאלה אם אפשר ואם רצוי לתקן את החוק. איננו מאמין שהחוק הזה הוא אידיאלי. בכלל איננו יודע אם יש חוקים אידיאליים בעולם. יחד עם זאת לא הייתי פייץ או מפליץ שבשלב זה יחולו בו שינויים או תיקונים. גם כאן אני בעד יציבות. אפשר בקלות לשחק בחוק ולהציע תיקון פה ושם, בסעיף זה או בתת-סעיף אחר. לדעתי אין הדבר רצוי. ייתכן שאחרי מספר רב יותר של שנים יהיה מקום למעין מחשבה שניה כביכול, למעין רביזיה של הקונצפציה של החוק הזה כולו. אבל בשלב זה ברור לי שעדיין לא הגענו לפצב הזה, ולא הייתי בשום פנים מפליץ על תיקונים בו, אלא אם כן יורגש פה ושם איזה צורך טכני פורפלי אשר יפתור איזו בעיה מעשית ולא עקרונית.

מ. בן-פורת:

האם לא הגעתם למסקנה שיש צורך
בתיקונים מהותיים?

ו. איתן:

לא. למשל, יש לנו בעיה לא רק
ליגליסטית לגבי גביית האגרה, לא
בשיעור אחד, אלא בשנים. אם זה מחייב תיקון בחוק, אני בעד זה.
אבל לגבי המבנה כולו, לפי שעה לא הייתי נוגע בזה. אני חושב שחייב
להצטבר הרבה יותר נסיון עד שאפשר יהיה לעשות את הדבר הזה, עם טכני
כלשהו להצלחה.

כשדברים על מוסדות הרשות, המדובר
הוא בעיקר בועד המנהל ובפליאה. כבר לפני כמה חודשים אפרתי כאן
שלמעשה הועד המנהל אינו מנהל ואינו יכול לנהל, ודאי לא לפי הסידורים
הנוכחיים ולא לפי ההגדרות הנוכחיות הכלולות בחוק. וגם אין לבוא
אליו בטענות או בדרישה שהוא ינהל. השם פשוט מטעה, והוא נובע
מהעובדה שבשפה העברית יש פלה אחת בלבד לשני מושגים שונים.

עם זאת אני חייב לומר - ואני אומר
זאת לשבחם של חברי בועד המנהל - שהועד המנהל כולו עובד קשה, יושב
מדי שבוע, הרבה פאד שעות, ועוקב אחרי כל דבר ודבר. אם כי כל אחד
ואחד פאתנו אינו יכול לראות מדי שבוע את כל התכניות, אני חושב
שביחוד שבעה או שמונה החברים של הועד המנהל רואים בכל זאת את הכל.
יש תמיד מישהו מבין חברי הועד המנהל שראה דבר זה או אחר, וזה מקל
מאד על הפעולה הזאת של מעקב אחרי המוקרן במסך. אין שבוש שבו חברי
הועד המנהל, כמעט כולם, לא ישאלו שאלות, לפעמים מאד נוקבות. אני
חושב שהועד המנהל עוסק יפה מאד בפלאכתו, במגבלות של החוק שאינני
מציע לשנותן. ולפרות שבוועד המנהל יושבים אנשים בעלי דעות והשקפות
פוליטיות כה שונות, וברוב המקרים ממש פנוגדות, זה כמעט פלא איך
בכל זאת הגוף הזה פועל כגוף אחד, כאשר האינטרס של ההשטות ושל הציבור
לנגד עיניו.

אך מה שלמעשה מונע מהועד המנהל מלנהל
את העניינים באופן יותר משמעותי, היא קודם כל בעיית התקציב. רשות
השידור היא גוף ממלכתי עצמאי, או על כל פנים בלתי תלוי, לפי כל
ההגדרות. אבל אנחנו מאד מאד תלויים בכל הנוגע לצד התקציבי.
על התקציב שלנו חייבים עובדינו הבכירים להיאבק מדי שנה במשך חודשים,
כאילו לא היינו גוף עצמאי ובלתי תלוי, כאילו היינו משרד ממשלתי.
אחרי המאבק הזה באות ההכרעות של שר האוצר. לאחר מכן התקציב מוגש
כמובן לועד המנהל, לפליאת רשות השידור, ואחר כך לממשלה, לאישור.
לאחר מכן מתקיים דיון בועדת הכספים של הכנסת. כלומר חשוב שלא
תהיינה אשליות לאיש לגבי מידת עצמאותנו. אין אנחנו בלתי תלויים
בעניני תקציב. (היו"ר א. ריפלט: אין מוסד במדינה שאינו תלוי
בשר האוצר. זה המשטר שלנו.) אבל יש כאן ניגוד מסויים בין מידת
התלות הזאת, שאינני מערער עליה ואינני בא בשום פנים להציע בשלב זה
לשנות את זה. אבל אני חושב שהיה לנו הרבה יותר קל לתכנן לקראת
העתיד לו היינו יותר חופשיים. אינני מתלונן, אני רק אומר מה הן
ההגבלות של פעולת הועד המנהל.

יש שטח אחר, כל הקשור במנגנון, וזה
הולך מלמעלה עד למטה. טוב, אינני מתלונן, אלא מתאר מציאות.
באנגליה, למשל, הועד המנהל ממנה את מבכ"ל ה-בי.בי.סי, ולא הממשלה.
כאן הממשלה ממנה אותו. זאת אופרת יש פה עוד דבר חשוב מאד שהוא בידי
הממשלה ולא בידי הועד המנהל. אני אומר זאת משום שאנשים באים לועד
המנהל בכל מיני טענות ודרישות. אני מסביר שאנחנו מוגבלים על פי
החוק. דבר זה חל על כל המנגנון, מהמבכ"ל ועד לאחרון העובדים.
בכל הקשור בהעסקת עובדים אנחנו קשורים בתקש"ר, וזה מגביל מאד.
על פי הנסיון הקצר שלי בקשר למיכרזים ברשות השידור, אינני משוכנע
שמיטת המיכרזים הנהוגה בניצוגות שירות המדינה, במשרדי הממשלה, היא
השיטה הנכונה לרשות השידור. רשות השידור, הטלוויזיה, תוארה כאן
כמינהל יוצר. אינני אוהב את הביטוי הזה, על כל פנים לי די ברור
שאי אפשר לקבל ולמשיג עובדים, פקידים, כפי שמשיגים אותם במשרד
הפנים או בעיריית תל-אביב או בחברת החשמל. ואותו תקש"ר באמת איננו
המספך הדרוש לרשות השידור. כך שגם בכל מה שנוגע למנגנון, הועד
המנהל מוגבל מאד, שכן חלים עליו הכללים המנגנוניים של בציבות שירות

המדינה כמעט במלואם, ואנחנו חייבים לתפרן בתוך כל ההגבלות האלה. אין זה מן הדברים הקלים ביותר.

על בעיית התקציב הייתי יכול לומר עוד הרבה דברים. אבל מאחר שאנחנו עומדים להיפגש עם ועדת הכספים בסוף השבוע, אשמור את הערותי לגבי התקציב לישיבה ההיא.

פלים אחדות לגבי פליאת רשות השידור. גם פה יש דבר משונה מאד בחוק, אבל טוב, אינני בא להציע תיקון.

הרבה דברים שהזכרת כצילום פציאות מחזקים אצלנו את הדעה שכדאי לשקול

היו"ר א. ריפלט:

את תיקון החוק.

ו. איתן: אמרתי שאין חוקים אידיאליים. אני חושב שהנסיון שהצטבר עד עכשיו איננו מספיק כדי להצדיק עשיית שינויים עקרוניים היום בחוק. מה יהיה בעוד חמש, עשר או חמש-עשרה שנה, זה דבר אחר. אבל אני חושב שהיום להכניס שינויים בחוק, זו תהיה פעולה נמהרת או נחפזת, לפני זמנה.

ביחס לפליאת רשות השידור אני רוצה להצביע על קוריוז מסויים. לפחות שהועד הפנהל הוא הגוף העוקב מדי יום ומדי שבוע אחרי הנעשה ברשות השידור, והפליאה, ושהיא גוף הרבה יותר גדול, אינה יכולה לעקוב אחר הדברים באותה מידה - החוק קובע כי הפליאה חייבת להתכנס שש פעמים לפחות בשנה (לפעשה היא מתכנסת יותר), ולעומת זאת אין החוק אומר דבר על ישיבות הועד הפנהל. באופן תיאורטי לגמרי כמובן הועד הפנהל יכול היה בכלל לא להתכנס כל השנה, ומבחינת החוק איש לא יכול היה לבוא אליו בטענות. אני מתאר לך שהיה איזה יסוד או מקור לדבר הזה כשנתקבל החוק.

היו"ר א. ריפלט: אני מניח שההנחה היתה שהועד הפנהל יתכנס לעתים קרובות מאד, כמו כל

הנהלה!

האם לא פריע לך שבחוק רשות השידור לא מדובר כלל על תפקידו של היו"ר הרשות, על סמכויותיו?

ו. איתן: תפקידו לשבת ראש בישיבות.

אני רוצה לומר עוד כמה פלים על הפליאה. שמענו מנציגי העובדים שאנשים מרגישים עצמם מתוסכלים. (אינני אוהב את הפלה תיסכול). אני חושב שהתיסכול הוא תמיד באדם עצמו. אף אחד אינו צריך להרגיש עצמו מתוסכל בכל מצב שהוא. אבל אינני מאמין שיש מצבים אובייקטיביים של תיסכול. אתמול שמענו שוב בישיבת הפליאה את הפלה הזאת. כמה חברים דיברו על התיסכול של הפליאה. לי קשה מאד להבין את הדבר הזה.

מכל מקום, אם כי לפי החוק הפליאה חייבת להתכנס שש פעמים בשנה בלבד, היא מתכנסת בדרך כלל תשע או עשר פעמים. ובכל פעם אני שם לב, בשמחה וכגאווה, שרוב החברים מופיעים לישיבות. אף פעם לא היו פחות משני-שלישים של החברים, לפעמים שלושה רבעים, לפעמים אף יותר. אילו היו אנשים באמת עד כדי כך מתוסכלים, הם לא היו שורחים לבוא. ואני רוצה להביע באמת הערכה לחברי הפליאה על כך שיש מידה כה גבוהה של נוכחות ושל השתתפות בישיבות. אין כמעט חבר פליאה שאינו מבקש רשות הדיבור ומקבל אותה, ושאינו לו פה לומר.

אבל ברור שצריך עבודת הפליאה נעשית בוועדות. לפליאה יש שמונה ועדות. ופה הרבה מאד תלוי בחברי הפליאה עצמם. ישנם כאלה שהם חרוצים מאד. יש יושבי-ראש ועדות הפכנסים את הועדות לעתים קרובות, וההשתתפות בהן היא ערה ורבה. יש ועדות אחרות שאולי מטפלות בבעיות פחות דחופות, המתכנסות לעתים פחות קרובות ושהשתתפות בהן אינה כה רבה. אבל בדרך כלל אני מרוצה מהמצב בוועדות. מעבר לזה קשה מאד לדעת כיצד להעסיק או להפעיל את חברי הפליאה יותר משאנחנו מפעילים ומעסיקים אותם היום.

יש בין חברי הפליאה כאלה הפתענינים בכל דבר, העומדים אתי בקשר, באים אלי לשיחה, לא רק למשרד, אלא גם הביתה, ושואני מבקר אצלם ויש כל הזמן פגע. זה לפעמים לא פחות מועיל מאשר כשיושבים בדיון 30 איש בנוכחות נציגי העתונות, וכל אחד קם ונואם נאום שלם.

אבל כאמור הענין של תיסכול הוא ענין מאד סובייקטיבי. אם חבר פליאה אומר שהוא פתוסכל, אבל לא טורח אף פעם במשך שנה שלמה לסלפן ליושב-ראש או להשתתף בישיבה של ועדה, אני חושב שזה ענין פנימי יותר מאשר חיצוני.

פכל מקום, בסך הכל לפליאה כפליאה או לוועדות הפליאה יש השפעה רבה מאד על התכניות, זאת אומרת על התוכן של מה שאנחנו משדרים.

היו"ר א. ריפלט:
לפי החוק יכולה הפליאה להאציל מסמכיותיה לוועדה. אבל נביח שועדה רגילה מקבלת סיכומים, האם זה בא אחר כך לאישור הפליאה?

ו. איתן:
לא תמיד, כי לא תמיד יש צורך בזה. בכל ישיבה של כל ועדה פשתתפים גם אותם העובדים של הרדיו והטלוויזיה הנוגעים באותו שטח. ואם הועדה פסכפת דעה פטוייפת, אז העובדים פבינים בעצפם.

היו"ר א. ריפלט:
הבעיה היא אם העובדים פבצעים סיכומים, בפידה שיש סיכומים ברורים של הועדה. אני פחפש את שורש הטיסכול האפשרי.

ו. איתן:
בהחלט. אגב, אתמול דנו בתכנון לשנה הבאה, ולפני זה היה דיון דומה בועד הפנהל. היו לא מעט חברים שהזכירו זאת, שהיתה פידה רבה מאד של התחשבות בדיעות ובהצאות שהועלו בישיבות הועדות. זו עובדה. אי אפשר תמיד להבטיח שכל אחד יבוא על סיפוקו. יש לפעמים ענינים טכניים.

היו"ר א. ריפלט:
נביח שבאיזה נושא יש סיכום של רוב הועדה. האם לא היו פקרים שהסיכום הזה, בפידה שהיה, לא נתגשם?

ו. איתן:
אינני יודע על כך.

ככל מפעל המופעל על-ידי בני אדם, ברור שגם ברשות השידור, ברדיו ובטלוויזיה, יש כל פני פגמים וליקויים, והכל היה יכול להיות תמיד יותר טוב. אבל כפי שאמרתי, אני חושב שהמצב השתפר מאד. אם אני קורא היום דו"חות פן העבר, מלפני זמני, ורואה מה היה בשנה זו ואת התכנון לשנה הבאה - אני חושב שהאנשים שלנו למדו הרבה מאד פהנסיון. למרות כל מה שהם יאמרו, אני חושב שהם צהנו מאד פהיציבות היחסית שהיתה במשך השנה הזאת. והכל עדיין משתפר והולך, ואני מקווה שכך יהיה גם בעתיד. כל אחד, כל צופה יאמר בלב שלם שיש היום הרבה פחות פגמים טכניים ואחרים על הפסך ובתכניות לעומת העבר. עדיין קורות תקלות. אני פתאר לי שלעולם לא נוכל לגמרי למנוע זאת. אבל אין לי ספק שאנחנו נפצאים בתהליך פתמיד של שיפור.

הבינותי מפלים ורפזים שונים שהיתה פחשבה או אפילו הצעה שאולי הגיע הזמן שתהיה פעין ועדת חקירה או פשהו כזה, (היו"ר א. ריפלט: הצעתי היתה ועדת בדיקה), ועדת בדיקה לגבי הטלוויזיה. בסיכום דברי אני רוצה לומר, עם כל הכבוד, מדוע אני חושב שגם לזה לא הגיע הזמן.

קודם כל, כפי שאמרתי וניסיתי להסביר - אינני יודע אם שכנעתי אתכם - יש בכל זאת פיקוח פתמיד יום-יופי של פוסדות הרשות, באופן פיוחד של הועד הפנהל. הוא קרוב מאד לענינים, וגם לא פתבייש לומר את שלו, גם אם לא תמיד נעים לשמוע את הדברים. אני גם חושב שבישיבות אלו שקיימנו של ועדת החינוך, והיו רבות, הועלו כל אותם הנושאים שבכלל אפשר להעלותם לגבי הטלוויזיה.

אם תהיה עוד ועדה שתבדוק, אני באמת חושב שכולנו, כולכם, היינו חוזרים בדיוק על אותו תרגיל, ולא היינו שופעים ומשמיעים או פעלים דברים חדשים.

בנוסף לזה אני רוצה לומר - אם כי אולי אין זה מקומי לומר זאת - שאני תולה תקוות בביקור של אותו פופחה, סיר היו גרין, שהשר אלון הזמין. אני חושב שלזה יש מקום, שאחרי חמש שנים ראשונות, נסיוניות, של הסלוביזיה, איש שלפעשה כל יפי חיון עסק בשידורים, - ואגב, לא רק באנגליה, אלא בזירה הבינלאומית - יבוא ויראה וישמע, יחווה דעה, יעוץ עצה ויפליץ הפלצה. לזה יש היום מקום, שהדבר הזה ייעשה על בסיס מאד מקצועי של פופחה לדבר. לדעתי זה בהחלט דבר בעתו. אין זו דעתי לגבי ההצעה שהועלתה כאן, של ועדת בדיקה. כי אני חושב שזאת תהיה פשוט כפילות וחזרה על דברים שכבר נאמרו.

היו"ר א. ריפלט: אני הייתי מוכן להציע ועדת בדיקה של הפליאה, לא פרלפנטרית, שלא יהיה צורך לחזור על כל הדברים. כלומר ועדת בדיקה של הדברים שהם שקועים בהם. לוועדה יש הרבה הצעות. אני רק רוצה להגיד למה אני הייתי מוכן. אם תהיה התנגדות, אציע זאת בצורה אחרת. אבל לא התכוונתי שועדת החינוך והתרבות תמנה ועדה לבדיקת הסלוביזיה.

ו. איתן: משפט אחרון שאני רוצה לומר הוא שאני אישית ברצון אעפוד לרשות כל אחד מחברי הועדה הזאת, לרשותו של כל חבר כנסת, בכל דבר שאוכל לעזור בו.

פ. בן-פורת: שאלתי על פליאת הרשות והעובדים, האם היתה פעם יוזמה של הרשות להיפגש עם העובדים?

ו. איתן: התשובה היא שכל מוסדות הרשות היו תמיד פוכנים להיפגש עם העובדים. היו פגישות כאלה בין העד הפנהל לבין העובדים. עד עכשיו לא היתה פניה מצד העובדים לפגישה עם הפליאה. אילו היתה בקשה או פניה כזאת, אינני רואה כל פגיעה לקיום הפגישה.

פ. בן-פורת: אבל אתם לא יזפתם פגישה כזאת.

ו. איתן: היו הצעות כאלה. בדיון הכללי על הסלוביזיה, שהחל ב-6 בפברואר, ואשר יימשך ואולי יסתיים ב-15 באפריל, העלה אחד מחברי הפלאה הצעה לקיום פגישה מהסוג הזה. אבל לישיבה זו לא היה עדיין סיכום. הסיכום יבוא אחרי הישיבה של ה-15 באפריל. אבל מצד העובדים לא היתה עד עכשיו פניה או יוזמה או בקשה כזאת.

א. רזיאל-נאור: ד"ר איתן אמר שאת בעיית התקציב יעורר בוועדת הכספים. אנחנו שופעים לעתים קרובות שתקלות שונות נובעות בשל העובדה שאין תקציב מספיק לצרכים. גם אופרים זאת בלשון כזו: אילו היה לנו תקציב אחר, היינו יכולים לקנות יותר בחוץ או להזמין פופחים טובים יותר שיעשו לנו תכניות. מבחינה זו חשוב שגם ועדה זו תשמע על התקציב, איזה דברים הייתם רוצים לשנות ולשפר ואין תקציב לפענם, ומה הם הדברים שאתם דורשים בתקציב ושיש סכנה שלא יתנו לכם. אני שואלת זאת משום שועדה זו משתתפת בדיון על תקציב משרד החינוך באופן פעיל ביותר, וצריך לדעת בדיוק מה לדרוש. בודאי לא יתנו כל מה שידרשו. אבל לפעמים, אם נלחמים בעיקשות על משהו, יכולים להשיג אותו.

היו"ר א. ריפלט: אני שאלתי א) בענין נשיא פועצת אירופה; ב) האם לא היו מקרים שהיתה איזו יבושת בתכניות, שבזמן קצר צריך היה להשיג איזה סרט, כדי להקרין בין שתי תכניות או כדומה?

יש לי שאלה שאני מעורר אותה עם כל ההסתייגות. יש לי פכר, פנסיונר, שרואה הרבה סלוביזיה, בישראל, ירדן ולבנון. הוא סיפר לי שעשה פעם סטטיסטיקה, לפיה תקלות קטנות בשידור,

הפסקות וכו', הן אצלנו מרובות קצת יותר מאשר בירדן לפשל. כלומר לעתים יש מסך לבן, אחר כך הקריין מתנצל (ש. אלמוג: בירדן גם לא מתנצלים).

ש. לויין:

כמבט לחדשות לפני ימים אחדים היתה תפונה בועידת הסופרים. הופיע שם משורר ערבי. אינני מתנגד לזה. היו תפונות של ילדים ערבים מסכנים, של מחנות פליטים. גם את זה אינני שולל. אבל קראו בטלוויזיה שיר של אותו משורר, שבו היה גיבוש של שנאה כמוסה (ש. אלמוג: לא כמוסה, גלויה), כשברקע פוקרנות התפונות האלה. אני שואל מה הצידוק לדעתכם לבחירת השיר הזה.

ש. אלמוג:

הדיון שהיה בועידת הסופרים הוא לדעתי דיון בעל ערך עקרוני לכל חלקי הציבור. הצגתו של המשורר הזה, דרוזי, עם השיר שלו, לפי דעתי מצביעה על אופיו של הכיוון הזה שהוא ואנשים כמותו מבטאים בדרישתם להיכנס לאגודת הסופרים. אני חושב שזה היה בהחלט רצוי, אם העניין פלכתחילה היה דיון פנימי באגודת הסופרים והפך להיות נושא ציבורי, שהקהל ידע בפה פדובר. זו לא תעמולה בשביל המשורר הדרוזי; זו ודאי גם לא התערבות בעניינים הפנימיים של אגודת הסופרים. אבל כשם שהציגו את אלה שתפכו בהצעה א', ב' או ג', טוב שהציבור ידע באיזה משוררים ערבים אנחנו מדברים.

ש. לויין:

אילו היו מביאים את השיר בלבד וקוראים אותו, הייתי מקבל את ההנפקה שלך. אבל אם קוראים את השיר מעל המסך, ופלוז'ים אותו בתפונות של ילדים מסכנים ומחנות פליטים - ההרגשה שלי היא שההסבר שאתה נותן לא כל כך משכנע. השיר לווה בצילומים חיים, מזעזעים לדעתי. אז זה שונה לגמרי. אולי לא לזה התכוונתם. אני מגיב על כך כצופה. אינני מתנגד לזה שילדים ישראלים יראו את הטרגדיה הערבית. אבל באיזה הקשר, באיזה מכלול ובאיזה צירוף של עניינים?

י. תדמור:

לשאלה בעניין נשיא מועצת אירופה - לצערי עלי לומר שהיה כאן פחדל, בזיון מצד הטלוויזיה. עמדנו לצלם את הנושא הזה, אלא שהסתכנו בחיפוש אחר צוות צילום שלא עמד נכון באותו רגע, וכשסוף סוף נמצא הצוות - לא הצלחנו כבר לבצע את המשימה הזאת. בשלב זה אין לי אלא להצטער על כך. קויים בירור בנושא זה במחלקת החדשות ובצוותי הפילם. נושא הצוותים עלה כאן הרבה מצד העובדים וגם מצדי. אני בהחלט חושב שזה פחדל, ואני מצטער על כך.

היו"ר א. רימלט:

מהו פוקד הפחדל? מי היה צריך לבצע את זה ולא יכול היה לבצע את זה? הרי הדבר הזה איננו אבסטרקטי. אני חושב שלא אתה טיפלת בזה אישית, ודאי לא הפנכ"ל, אלא זה היה בדרג מסויים עם אחריות שלו. זה תלוי באנשים, בפיינלה, בארגון, בהכנה או בסירוב לעשות.

י. תדמור:

לא היה סירוב, לא היה שום רצון רע מצד איש, אלא כמו שלעתים קורא במחדלים או בזיונות, היה כאן צירוף שלפיו פחלקת החדשות לא הודיעה על חשיבות הנושא הזה לפחלקת הפילם, ואילו פחלקת הפילם כבר הקצתה את הצוותים לנושאים אחרים. וכאשר עמדו על זה שיש כאן אירוע חשוב שצריך לצלם אותו, לא הצליחו לצוות צוות פילם.

היו"ר א. רימלט:

כלומר זה פחדל של האחראי בפחלקת החדשות, שלא הדגיש את החשיבות של הנושא. כך אני יכול להבין זאת.

י. תדמור:

אשר לתקלות הטכניות על מסך הטלוויזיה, אינני יכול להשוות את מספר התקלות באופן סטטיסטי או מבחינת טיבן לפה שקורה בירדן. אבל אנחנו עושים סטטיסטיקה על מספר התקלות הקורות אצלנו לאורך תקופה. אני פושר לקבוע שבעניין זה יש ירידה בעלת משמעות במספר התקלות על המסך. תקלות קורות. אינני יודע באיזו מידה צודק לחברי ועדה זו לבקר בטלוויזיה,

במיוחד בעת שידור חי. אם לא עשו כן, אני מזמין את החברים בתורת פרטים או כועדה לראות את העניין באופן פוחשי, כיצד פתנהל שידור חי בטלוויזיה, כמו חדשות. זה באמת דבר מורכב ומסורתי מאד. שידור חדשות חי נעשה כ-15 מקורות שידור, פכונות שידור שעליהן מראש נקבעים הסרטים, עם מערכת אלקטרונית מסובכת. לכן יכולות לקרות תקלות. השאלה היא באיזו מידה תקלות כאלה נפנעות לפני שזה עולה על המסך. כך צריך לאמוד את זה. ודבר שני שהוא מבחן של הטלוויזיה באיזו מידה פתגבירים פהר על תקלה ויוצאים מזה באורח תרבותי ואלגנטי. גם בענין זה חל שיפור. אבל כאמור, במספר התקלות על המסך חלה ירידה וצנינות אנחנו עושים בענין זה מחקרים ובידורים. חלק מהשידורים הם שידורים חיים, וצריך לקחת זאת בחשבון. יש תקלות טכניות בציד, יש תקלות אנושיות. לא כל התקלות הן שלנו. יש הפסקות חשפול, ירידה במתח. יש לנו חשפול וזרבי, אבל זה לוקח כמה שניות עד שפפעילים את הגנרטור. הוא אמנם נכנס לפעולה באופן אוטומטי, אבל עוברות 10-15 שניות עד שהוא מתייצב, ואז רואים על המסך תנודות או כדומה.

אינני רוצה להסיל את האשמה על חברת החשפול. אבל בין התקלות ישנן גם כאלה, איננו מורים באצבע על האשם, הן מבית והן מחוץ. אנחנו עושים בענין זה את מה שניתן לדעתי על-ידי בידורים, תחקירים ודיונים. כל בוקר מתקיים דיון שלפעשה מתחקר את השידורים של אמש, והוא פבווס על שני דו"חות רשומים בכתב, אחד של פפקח הבקרה בהנדסה, שלפי תיזמון מדוייק עוקב אחרי השידור ורושם הערות, ואחד של מבקרת תורנית שתפקידה לצפות בשידור. טכניקה זו ללא ספק הועילה לענין התקלות והורידה את מספרן.

ש. אלמוג:
לשאלת היושב-ראש על סרטים קצרים שצריך להשיג תוך יום-יופיים - אין שום פפיק שיכול לספק משהו תוך יום-יופיים.

ו. איתן:
לשאלה על התקציב אשתדל להשיב בקיצור, אם כי זה נושא להרצאה שלמה. כאן לא מדובר על תקציב של הטלוויזיה או הרדיו. יש תקציב של הרשות כולה. תקציב זה פושתת בעיקרו על האגרה הפשולפת על-ידי הפאזינים והצופים. האגרה עומדת היום על 95 לירות לשנה לטלוויזיה, ו-30 לירות לשנה לחודש. אגרה זו אינה ריאלית מבחינת הצרכים. היא גם לא גבוהה, אם חושבים על מה שמחזיק המקלט מקבל תפורתה. אדם הפשלם 95 לירות לשנה, פירוש הדבר שהטלוויזיה עולה לו מדי יום 25 אגורות. 25 אגורות לחינוך, בידור, חדשות וכו' לכל המשפחה, זו באמת הוצאה פיניפליית. יחד עם זאת, קשה לדרוש מהציבור הישראלי הרבה יותר מזה. זה ציבור שברובו אינו עשיר.

האגרה שלנו קצת פחות גבוהה, אבל דומה לאגרות המקובלות בעולם. אם היא נראית גבוהה לעומת האמצעים של הישראלי הממוצע, הרי היא קטנה מאד לעומת הצרכים. יש לנו 400-500 אלף פשלמי אגרה, כי אנחנו בסך הכל 3 מיליון תושבים. לפי שעה אנחנו מדינה קטנה יחסית. אגרה דומה בגרפניה, אנגליה, צרפת, איטליה, אנגליה וכדומה, מכניסה כמובן עשרות מיליונים ופעפידה לרשות רשות השידור אמצעים אחרים לגפרי פאלה העומדים לרשותנו. אגב, אני פשוכנע שאין עוד מדינה בעולם שיש לה 3 מיליון תושבים בלבד, הנותנת לאזרחיה שירות כפי שאנחנו נותנים בטלוויזיה. אין עוד דבר כזה בעולם. על כל פנים ישנה הסתירה הזאת שבאגרה, שהיא אינה ריאלית מבחינת הצרכים, היא אינה ריאלית מבחינת הפספר הפוגבל של התושבים, אבל היא נראית גבוהה בעיני האזרח, אם כי אם מחלקים את זה ל-25 אגורות ליום למשפחה שלמה, ברור שזה סכום פחות מאשר פיניפלי. זו אחת מבעיות היסוד.

עד עכשיו אין גובים את האגרה בשטחים. מספר המקלטים בחפש השנים האחרונות בשטחים אלה פאלפים אחדים לרבבות רבות. עד עכשיו התנגד הפמשל הצבאי לגביית האגרה בשטחים. אנחנו מקוים להתגבר על זה, אבל עדיין אין לזה אישור. אגב, יש על זה עוד מזמן הפלצה של ועדת הכספים של הכנסת. לפעשה הכל פסכיפיים שצריכים לגבות מהם אגרה, אבל הדבר עדיין לא אושר. כשנוכל לגבות את האגרה בשטחים, זה יגדיל את הכבסותינו בכמה מיליונים. ובפצוקתנו התקציבית כל מיליון או שנים הם סכום גדול מאד.

נוסף לכך אנחנו משלמים הרבה מאד היטלים ודמי פחת ותשלומים שונים לגופים אחרים. לפשל, אנחנו משלמים מדי שנה פיליונים למשרד התקשורת, לא רק על השימוש במשדרים שלו, מפני שאין לנו משדרים משלנו. בארצות אחרות המשדרים הם של רשות השידור. אנחנו גם משלמים מדי שנה, והשנה יותר מאשר אי-פעם, פחת וכל מיני תשלומים כאלה. אלה פיליונים היוצאים מהתקציב שלנו, אותו תקציב שיכול היה לעמוד לרשות התכניות והחדשות.

נוסף לזה אנחנו נתבעים לספק שירותים שאין איש משלם בעדם. לפשל, אנחנו משדרים בשפה הערבית, הן בטלוויזיה - וזה יקר באופן מיוחד, והן ברדיו, פעל ומעבר לכל פרופורציה של משלמי האגרה הערבים במדינה. אילו שידרנו בטלוויזיה תכניות בערבית לאוכלוסייה הערבית רק בפרופורציה של האוכלוסייה הזאת ושל משלמי האגרה מביניהם, לא היינו בשום פנים ואופן משדרים במשך שעה וחצי מדי יום. אנחנו משדרים מדי יום שעה וחצי, לפעמים שתיים, מפני שזאת בכלל היתה ההתחלה של הטלוויזיה. הפמשלה דרשה שתקום טלוויזיה כדי להסביר את עצמנו לערבים. פירוש הדבר שחלק מהכסף שמשלם האזרח הישראלי הולך על דברים שהוא אינו נהנה מהם, אלא על שירות שהרשות משרתת חלק אחר של האוכלוסייה. דבר זה חל במידה יותר ניכרת על הרדיו, שבו אנחנו משדרים משש בבוקר עד חצות לילה, בהפסקות מסויימות, בערבית, פעל ומעבר למספר האוכלוסים הערבים שלנו. שידורים אלה הולכים לעולם הערבי כולו.

תמורת השירותים האלה אנחנו מקבלים סכום מסויים פאוצר המדינה. אבל הסכום הזה איננו מכסה אפילו רבע ממה שהדבר עולה לרשות השידור. כך שלפעשה רשות השידור מטבסדת את המדינה בשירות הנחשב על-ידי המדינה כשירות חיוני.

הייתי יכול לפנות עוד כל מיני תופעות כאלה, שיחד מהוות את הפרובלימטיקה הגדולה של תקציב רשות השידור. כל עוד לא נפתור את הבעיות האלה - והפתרון אינו תלוי בנו, אלא בכל אותם גורמים שהזכרתי, הקובעים את התקציב שלנו - לא תהיה לדבר הזה תקנה.

ז. הרמן:
אינני רוצה להתייחס לענין התקציב, אם כי בנוגע לתשלום אגרה מתושבי השטחים יש עוד הרבה בעיות, ביניהן: איך אפשר להכריח את הערבים, שמעדיפים לראות את לבנון וירדן, לשלם.

ש. אלפוג:
אנחנו יודעים שהם מעדיפים את התחנה הישראלית.

ו. איתן:
אפשר ללכת לכל כפר ערבי בשטחים, ולהיווכח שבתשעה פתוך עשרה מקרים הם שופעים את שידורי ישראל.

ז. הרמן:
יש לזה משפעות פוליטיות, ואינני רוצה להיכנס לזה.

אבל יש הענין של השירות החינוכי שאפשר לספק באמצעות הטלוויזיה, כמו בעניני תאונות עבודה, תאונות דרכים, ויש עוד מכלול של נושאים שאפשר לספק באמצעות הטלוויזיה. אולי יש מקום לחשוב על כך שבין התכניות, כשנשאר רווח זמן בין תכנית אחת לשניה, הוא ינוצל לזה. היום מפלאים את הרווח הזה בשיר או כדושה. אפשר להכין מראש שורה של סרטים בנושאים מסוייפים, של שתיים-שלוש דקות. בדרך כלל אנשים נשארים ליד הפקלט. לדעתי יכול להיות לזה ערך. מנסיוני אני יודעת שכשמישדרי השירות באים בסוף השידורים, אנשים רבים, דוקא אלה שהיו צריכים לראות אותם, סוגרים את הפקלט. יש לכם בטלוויזיה אנשים פוכשרים ביותר, כמו לפשל אלה שנותנים בחדשות את ההסברים בעניני כלכלה וכדושה, לפי דעתי הם יוצאים מן הכלל - הם היו יכולים להכין שורה של דברים קצרים כאלה ולתת אותם בהזדמנויות אלה.

ו. איתן:
דעתי האיטית כדעתך.
היו"ר א. רימלט:
אני מודה לכם. ב-4 באפריל נתחיל בדיוני סיכום. הישיבה בעולה.